

Bilalın Bunker palace hotellin maailma muistuttaa ulkoisesti miehen sarjakuvia. Jean-Louis Trintignant ja Jezebel Amato.



# VALKO KANKAAN IMUSSA

**Sarjakuvataiteilijat lähes poikkeuksetta vastustavat tuotteidensa siirtämistä valkokankaalle. Mutta on myös koko joukko käsikirjoittajia ja piittäjiä, jotka tuntevat vastustamatonta vetoa valkokankaan maailmaan.**

Sarjakuvataiteilija voi tuskin hankkia monipuolisempaa elokuvauraa, kuin **Alexandro Jodorowsky**. Piittäjänä Jodorowsky kokeili slippiään vain lyhyen aikaa 60-luvun lopulla, mutta käsikirjoituksia hän on tehnyt mm. **Moebiukselle** ja **Arnolle**.

Vuonna -29 syntynyt Jodorowsky vaikutti 50-luvun lopulta asti **Antonlo Artaudin** hengessä toimivassa "julmuuden teatterissa". 1965 hän muutti Meksikoon ja ohjasi siellä ensimmäisen elokuvansa *Fando y Lis* (1968). Melkoisen skandaalin aiheuttanut elokuva kiellettiin nopeasti, ja USA:han myydyistä versiostakin leikattiin puolisen tuntia pois.

Jodorowskyn kuuluisin elokuva syntyi Meksikossa pari vuotta myöhemmin. Surrealistinen *El Topo* (1970) saavutti nopeasti kulttimaineen yönäytöksissä. Tuottaja-ohjaaja-käsikirjoittaja Jodorowsky sävelsi myös elokuvan musiikin ja esitti itse *El Topoa*. Myös samanhenkinen *La Montana Sagrada* (1972) löysi nopeasti vannotuneet ihailijansa.

Intiassa filmattu *Tusk* (1979) oli niin suuri floppi, että Jodorowsky siirtyi tyystin sarjakuvakäsikirjoituksiin. Vasta kymmenen vuoden tauon jälkeen Jodorowsky astui jälleenn kameran taakse. *Santa sangre* (1989) on aiempien elokuvien tavoin makaaberin kauhun maastos-

sa liikkuva, taiteellisesti kunnianhimoinen kuriositeetti. Hänen uusin elokuvansa kantaa nimeä *The Rainbow Thief* (1990).

Moebius, jolle Jodorowsky on laatinut monia käsikirjoituksia, on osallistunut useiden elokuvien lavastesuunnitteluun. Hänen ideointinsa näkyy mm. leffoissa *Tron* (1982), *Willow* (1988) ja *The Abyss* (1989).

**Gérard Lauzier** on 80-luvun alusta asti tehnyt elokuvakäsikirjoituksia. Omista sarjakuvistaan hän on ohjaaja **François Leterrierille** sovittanut kaksi: *La course du rat* (elokuvana nimellä *Je vais craquer*, 1980) ja *Elämän pirstaleita* (*Tranches de vie*, 1985).

Lauzier on myös ohjannut kolme elokuvaa, joista kaksi pohjautuu hänen omiin sarjakuviinsa. *P'tit con* (1983) on filmiversio sarjakuvasta *Souvenirs d'un jeune homme* ja *La tête dans le sac* (1984) perustuu samannimiseen sarjakuvaan. Molemmat filmatisoinnit saavat sarjakuvia onnellisemmän lopun.

"Elokuvasa *La tête dans le sac* onnellista loppua vaativat tuottajat", Lauzier kertoo *La revue du cinema* -lehdessä.

"*P'tit con* -elokuvan käsikirjoitus valmistui ennen sarjakuvaa. Sarjakuvassa päähenkilö on vastenmielinen pikku typerys, mutta elokuvassa näyttelijä tekee hänestä niin sympaattisen, että hetken ajattelin tehneeni huonon osajaon. Filmatessa kiinnyni päähenkilöön niin, etten voinut kuvitellakaan etteikö hän tekisi sovintoa isänsä kanssa."

Lauzier kertoo tarinan tulevan ensin; vasta sitten hän miettii ilmaisekinoja sille. Elokuvan teossa häntä viehättävät lukemattomat ennalta-arvaamattomat riskit:

"Sarjakuva ja elokuva itse asiassa täydentävät toisiaan. Elokuva on isompi ja vaarallisempi, siis myös jännittävämpi yritys. Siinä voi

voittaa ja hävitä, kun taas sarjakuvassa ei enää voi hävitä sen jälkeen kun on saanut yleisönsä, minä rakastan pelaamista..."

.....

"Elokuvaväen keskuudessa on nykyään muotia filmatisoida sarjakuvaa", toteaa **Georges Wolinski** ja jatkaa: "Ajatellaan, että sarjakuvan tekijät paikkailevat ammattikäsiroittajien mielikuvituksen puutetta. Kukaan ei näytä huomaavan, miten vaikeaa on sovittaa sarjakuvan maailma elokuvaan."

Wolinski on laatinut elokuvakäsikirjoituksen suositusta *Junior*-sarjakuvastaan; elokuvan *Aldo et junior* (1984) ohjasi **Patrick Schulmann**. Wolinskin ensimmäinen käsikirjoitus *Le roi des cons* (1980) pohjautui useampiin lyhyihin sarjakuviin.

*Junior*-sovituksen jälkeen Wolinski on tehnyt pari käsikirjoitusta, joilla ei ole yhteyttä hänen

sarjakuviansa: *Le Cowboy* (1984) ohjaaja **Georges Lautnerille** ja *Pizzaïolo et Mozzare!* **Christian Clonille**. Myös Wolinskin ja **Pichardin** *Paulette* on filmattu vuonna -85, mutta tuon filmatisoinnin kanssa Wolinski ei ole ollut tekemisissä.

"Nähdessäni henkilöohjajani valkokankaalla olen aina hiukan pettynyt, en ollut kuvitellut heitä sellaisiksi. Sarjakuvafilmatisoinnit olisivat suunnattava suurelle yleisölle, joka ei piittaa siitä, muistuttaako elokuva sarjakuvaa vai ei."

.....

**Enki Bilal** sai esimakua elokuvamaailmasta suunnittelemalla ja toteuttamalla lavastuksia **Alain Resnaisin** filmiin *La vie est un roman* (1983). Bilalin esikoisohjaus *Bunker Palace Hôtel*, joka valmistui v. -89, ei perustu sarjakuvaan. Bilal ei muutenkaan ole sarjakuvafilmatisointien kannalla:



"Sarjakuva-albumin sovittaminen on turhaa ja vaarallista, koska juttu on jo olemassa kuvina. *Bunker Palace Hôtel* ei voisi olla sarjakuva... Jos siitä tehtäisiin storyboard, se sisältäisi kauniita kuvia, mutta se ei riitä. Sarjakuva ja elokuva ei leikata samalla tavalla. Sarjakuva on hyvin jäsenneity, voi puhua melkein johdannosta, kehittelystä ja päätännöstä. Elokuvasa on vain kuva. Rytmii on välttämätön sekä kokonaisuuden että kohtausten leikkaamisessa. On ajateltava rytmisestä."

Toisaalta Bilal myöntää, että myös taloudelliset syyt estävät hänen sarjakuviansa filmamisen: *Jumalattoman näytelmän* tai *Unien vankilan* elokuvaversioista tulisi ylivoimaisen kalliita.

**Frank Millerin** sarjakuvakäsikirjoitukset ovat jo valmiiksi paljon elokuvallisempia. Millerin yritys siirtää *Yön ritaria* tuttu synkkä atmosfääri elokuvaan epäonnistui *RoboCop II:n* (1990) käsikirjoituksessa. Miller ei kuitenkaan lannistunut, vaan hänen tekstinsä mukaan kulkee myös *RoboCop III*. Miller ei ole sovittanut elokuvaksi yhtään omaa sarjakuvansa, eikä hän pääse lempilapsensa *Batmanin* kimppuun vielä jatko-osassakaan; siihen laati käsikirjoitusta **Dan Waters**.

Myös **Howard Chaykin** on löytänyt uudenlaisen uran sarjakuvafilmatisointien parista: tv-sarjassa *Flash* hän toimi neuvonantajana ja tarinan sovittajana, nyt hän tekee **John Mooren** kanssa *Judge Dredd* -elokuvan käsikirjoitusta.

**Harto Hänninen**  
(haastattelukatkelmat  
suomentanut Päivi Malinen)

*Tuttu tilanne Lauzierin sarjakuvista.*  
**Bernard Brieux ja Souad Amidou elokuvassa**  
*P'tit con*.